

INFORMATION OM EKSTERN PÅVIRKNING I FORBINDELSE MED VALGET TIL INATSISARTUT I 2025

Den øgede stormagtskonkurrence i Arktis betyder, at Grønland kan blive mål for fremmede staters forsøg på at udøve påvirkning. Valget til Grønlands parlament Inatsisartut er blevet et fremtrædende emne i den offentlige debat i flere lande. Også på de sociale medier udspiller der sig en debat med deltagelse af såvel statslige som kommercielle aktører. Både politikere, kommentatorer, meningsdannere, aktivister, fremtrædende erhvervsfolk og andre magtfulde aktører med en særlig dagsorden og økonomiske ressourcer søger at bruge den øgede interesse for Grønland til på forskellig vis at fremme egne interesser.

Det skærpede fokus på Grønland ses at have medført øget spredning af misinformation. Der har frem mod udskrivelsen af valget til Inatsisartut været offentligt kendte eksempler på falske profiler på sociale medier, herunder profiler der foregiver at være danske og grønlandske politikere, som bidrager til at polarisere den offentlige debat. Der ses også eksempler på, at grønlandske politikere eller privatpersoners udtalelser anvendes ude af kontekst til at fremme eller forstærke bestemte synspunkter.

Den aktuelle situation kan bruges aktivt af fremmede stater og andre magtfulde aktører med en særlig dagsorden til at fremme egne interesser. Interessen kan være helt legitim og ske gennem bl.a. diplomatiske, økonomiske og kulturelle forbindelser. I den aktuelle situation kan den dog også bruges til at sprede vildledende information på internettet. Derudover findes der ulovlig påvirkning, som er strafbart ifølge § 108 i straffeloven og § 24, nr. 2, i kriminalloven for Grønland.

I en accelereret digital tidsalder har fremmede stater og deres efterretningstjenester fået en række nye muligheder for at producere og sprede vildledende information. Vestlige demokratier står dermed over for en teknologisk virkelighed, der kan være med til at udfordre demokratiske idealer om eksempelvis fri debat.

Fremmede stater kan eksempelvis bruge informationer stjålet fra grønlandske eller danske myndigheder og politikere til at understøtte påvirkningsaktiviteter. De vil bl.a. kunne manipulere og offentliggøre information, der er stjålet via cyberspionage (såkaldte hack og læk-angreb). Samtidig vurderes truslen fra cyberspionage mod Grønland allerede for meget høj.

Hvad er påvirkningsvirksomhed?

Påvirkningsvirksomhed har længe været en del af det sikkerhedspolitiske spil om magt og indflydelse. Igennem de seneste år har der været flere eksempler på, at fremmede stater har forsøgt at påvirke den almene meningsdannelse og politiske beslutningsprocesser i Vesten.

Formålet med fremmede staters påvirkningsvirksomhed er overordnet set at underminere samfundets sammenhængskraft og skabe bedre forudsætninger for at fremme egne interesser. Påvirkningsvirksomhed foregår kontinuerligt og har ofte et langsigtet fokus. Gennem langvarige påvirkningskampagner kan ikke-vestlige stater udbrede narrativer, der eksempelvis er stærkt kritiske over for Vesten og vestlige politiske

sammenslutninger. Påvirkningsvirksomhed kan dog også være målrettet konkrete begivenheder, såsom f.eks. valg handlinger.

Påvirkningsvirksomhed kan både foregå via fysiske påvirkningsagenter, der skaber personlige relationer, og via spredning af desinformation på internettet.

Den teknologiske udvikling har frembragt en række nye redskaber, som fremmede stater bl.a. kan anvende til at understøtte påvirkning i forbindelse med valg handlinger. Eksempelvis har udviklingen af kunstig intelligens (AI) potentiale til at accelerere truslen fra desinformation, herunder ved at give fjendtlige aktører flere værktøjer til at producere desinformation af høj indholdsmæssig kvalitet. AI kan desuden øge omfanget af desinformationskampagner ved at accelerere produktions hastigheden og gøre det muligt for fremmede stater at målrette desinformation til specifikke målgrupper på tværs af kulturelle og sproglige barrierer.

Hvad er ulovlig påvirkning?

Det fremgår af § 24, nr. 2, i kriminallov for Grønland, at den, der medvirker til, at fremmede efterretningssvæsen kan arbejde inden for Rigets område, dømmes for spionage.

Derudover fremgår det af straffelovens § 108, at det er strafbart at hjælpe en fremmed efterretningstjeneste til at virke, eller sætte den i stand til at virke, inden for den danske stats område. Det kan f.eks. foregå ved at hjælpe en fremmed efterretningstjeneste med at påvirke beslutningstagningen eller den almene meningsdannelse.

Om forskellen på desinformation og misinformation

Vildledende information på internettet kan overordnet set opdeles i to hovedkategorier, henholdsvis desinformation, dvs. den bevidste produktion og spredning af vildledende information, og misinformation, dvs. den ubevidste spredning af vildledende information.

Desinformation produceret af fremmede stater eller andre magtfulde aktører er ofte rettet mod at udnytte eksisterende skillelinjer i en befolknings holdninger, hvor det er let at skabe konflikt og polarisering. Med andre ord handler desinformation ikke nødvendigvis om spredning af "falske nyheder," men snarere om at fordreje og manipulere eksisterende konflikter og sårbarheder i mållandet.

Desinformation spredes i dag via online-netværk, der i forvejen er præget af store mængder misinformation. Misinformation er falsk eller fordrejet information, der spredes af personer, som ikke er klar over, at informationen er vildledende. Det kan f.eks. ske ved, at en bruger på sociale medier videresender falsk eller manipuleret information til sit netværk i den tro, at informationen er sand.

Desinformation og misinformation er i praksis tæt forbundne. Eksempelvis kan desinformation hurtigt blive til misinformation, hvis manipulerede narrativer samles op af personer, der uforvarende videredeler informationen i deres netværk i den tro, at den er sand. Derudover er samfund præget af misinformation oplagte mål for desinformationsaktører, fordi store mængder af misinformation kan føre til øget polarisering, hvilket fremmede stater kan udnytte i deres desinformationskampagner.

Desinformation og misinformation kan spredes hurtigt og bredt på internettet via sociale medier. Det skyldes bl.a., at sociale medier ikke er underlagt redaktionel kontrol, samt at mulighederne

for at få fjernet indhold på sociale medieplatforme er begrænsede. Udviklingen af AI og manipulerede algoritmer har desuden givet fremmede stater og andre aktører bedre muligheder for at producere og sprede desinformation, herunder også indhold målrettet mindre sprogeområder. Samlet set gør disse nye vilkår det vanskeligt at forhindre spredningen af vildledende information.

Håndtering af påvirkningstruslen og desinformation

Det er vigtigt at kunne fastholde en fri debat i et demokratisk samfund. Demokratiske, statslige aktører kan benytte forskellige greb for at dæmme op for desinformationen. Som samfund kan man f.eks. gennem uddannelsesinitiativer støtte evnen til kildekritik, støtte faktatjekkende institutioner og have et kriseberedskab klar, hvis man bliver udsat for et større, koordineret angreb.

Den enkelte borger spiller også en rolle i forhold til at undgå at sprede desinformation. De fleste benytter sig af sociale medier, og det er i langt overvejende grad her, man kan blive eksponeret for både des- og misinformation. Rådene imod desinformation handler først og fremmest om kritisk sans, evnen til at slå koldt vand i blodet samt at være bevidst om egne blinde vinkler.

Hvad skal du selv være opmærksom på?

Nedenfor kan du læse gode råd om, hvordan du selv kan forholde dig kritisk til information, der kan være ukorrekt eller fordrejet.

Har du mistanke om, at en fremmed efterretningstjeneste udøver påvirkningsvirksomhed med henblik på at påvirke beslutningstagning eller den almene meningsdannelse, kan du henvende dig til PET via pet.dk.

Dæm op for mis- og desinformationen på sociale medier

Før du deler en historie på sociale medier, kan du bl.a. stille dig selv følgende spørgsmål:

- Er det sandsynligt, at det er en ægte historie, eller er den ”for god (eller dårlig) til at være sand”? Vær opmærksom på, at der er større risiko for, at du godtager en falsk eller fordrejet historie, hvis den passer ind i dit verdensbillede, og hvis den vækker stærke følelser.
- Er afsenderen troværdig? Hvilket motiv kan personen eller organisationen have for at lægge historien ud – og på netop dette tidspunkt eller i netop denne kontekst?
- Er der andre kilder til historien? Hvis ja, hvilke vinkler har de så på den?

Oplever du opslag på sociale medier, som du mener, er desinformation, kan du desuden ofte anmelde indholdet til mediet. F.eks. har Facebook en funktion, hvor man kan anmelde et opslag for at viderebringe ”falske oplysninger”. Du har også mulighed for at anmelde falske profiler.

Myndighedernes indsats

PET og FE følger sammen med andre myndigheder situationen for at koordinere indsatsen mod statslige påvirkningskampagner. Der er nedsat en task force, der består af repræsentanter fra Justitsministeriet (formand), Udenrigsministeriet, Forsvarsministeriet, Ministeriet for Samfundssikkerhed og Beredskab (MSSB), Naalakkersuisut og Det

Færøske Selvstyre samt Politiets Efterretningstjeneste (PET), Forsvarets Efterretningstjeneste (FE) og Styrelsen for Samfundssikkerhed (SAMSIK).

Taskforcens opgave er at koordinere indsatsen mod statslige påvirkningskampagner og sikre, at myndighederne samlet agerer effektivt og velkoordineret mod påvirkningskampagner ud fra en tværgående og helhedsorienteret tilgang, truslens karakter og omfang samt sårbarheden i samfundet. Taskforcens mandat er afgrænset til statslige påvirkningskampagner.